

1. PŘÍBĚHY, KTERÉ NAPSAL SÁM ŽIVOT

Hned na úvod vám představíme **dva příběhy** – jsou to příběhy dětí, které mají vývojovou dysfázii. Jejich maminky se s námi podělily o své zkušenosti, co jim tato diagnóza přinesla, jak se s obtížemi svých dětí „perou“.

Snažily jsme se minimalizovat úpravy sdělení rodičů. Nechaly jsme autentičnost toho, jak autorky – maminky příběhy zpracovaly. Každý je originál, každý má své osobní kouzlo. Cesta životem s vývojovou dysfázií se zpočátku může zdát velmi nelehká, příkrá, krkolomná. Ale věřte tomu, že na konci každé cesty se rýsuje šťastný konec.

Příběh č. 1

Syn (7,5 let) se narodil spontánně v termínu jako 1. dítě ze 3 (dvě sestry 3 a 5 let). Těhotenství i porod proběhly normálně. V 1. roce byl v motorickém vývoji o něco napřed, neplazil se, rovnou lezl. V 11 měsících chodil samostatně. Hrubá motorika byla ale vždy horší, dlouho neuměl skákat snožmo, stát na jedné noze, byl často samá boule.

Kolem jednoho roku začal zdvojit slabiky jako mama, baba. Dál se ale řeč vyvíjela pomalu, stávalo se, že se naučil nové slovo (např. banán, balon), tak po týdnu ho zapomněl a třeba rok ho neřekl. Mezi 2. a 3. rokem byla slovní zásoba 30–50 slov včetně citoslovcí, hojně používal pantomimu, ukazoval. V tuto dobu začal mít zájem o knížky, text ale příliš nesledoval. Rozuměl krátkým pokynům, potíže mu dlouho dělaly abstraktní pojmy jako vedle, pod apod.

*Ve 3 letech nastoupil do běžné MŠ u nás na vesnici. Na 3leté prohlídce přešel pediatr vývoj řeči tím, že je kluk a školka mu pomůže. Proto jsme sami vyhledali logopedku, která po 2 měsících vyslovila podezření na vývojovou dysfázii (VD). Absolvovali jsme vyšetření na neurologii (včetně EEG), ORL, psychologické vyšetření se **závěrem smíšená VD s převahou v expresivní složce**. První informace*

4. PROJEVY VÝVOJOVÉ DYSFÁZIE

Následující kapitola shrnuje hlavní projevy vývojové dysfázie, avšak jak už bylo uvedeno, vývojová dysfázie má mnoho různých příznaků a u každého dítěte se projevuje trochu jinak. Zároveň neplatí, že dítě musí mít obtíže ve všech uvedených oblastech, je to hodně individuální. Nejspíš neexistují dvě děti se stejnými deficity a je možné, že pokud máte doma dítě, kterému právě byla diagnostikována tato vývojová porucha řeči, neshledáte jeho obtíže ve všech uvedených bodech.

Dítě s vývojovou dysfázií může mít různé obtíže:

1) Příznaky v řeči

- Nejtypičtějším a zároveň nejnápadnějším příznakem je opožděný vývoj řeči. Dítě dlouho nemluví nebo mluví málo; má velmi malou úroveň slovní zásoby, která jen velmi pomalu narůstá. Mnohá slova vůbec nezná nebo je nepoužívá. Má obtíže se zapamatováním nových slov, zaměňuje podobná slova.
- Řeč může být velmi špatně srozumitelná, narušena je artikulace většího množství hlásek. Dítě má často „vlastní slovník“.
- Typické jsou obtíže v tvorbě vět a gramatické stavbě řeči – dítě špatně skloňuje a časuje slova, má potíže s užitím předložek, spojek či zvrtných zájmen. Věty jsou krátké, kostrbaté, se špatným slovosledem.
- Často převažuje vyjadřování v jednoduchých větách (jednoslovných či dvouslovných).
- Může být narušeno porozumění řeči (dítě nerozumí významům slov, tvarům slov či větám a složitějším sdělením – je nutné mu instrukce opakovat, zjednodušovat).
- Dítě může zaměňovat, přehazovat či vynechávat hlásky či slabiky ve slově, zkracovat delší slova (např. slovo „LOKOMOTIVA“ říká jako „LOTIVA“).
- Objevuje se často také špatná výbavnost slov (neschopnost pojmenovat např. obrázky, předměty; přestože dítě dané slovo již zná). Příklad z praxe: *„V ambulanci mi měl chlapeček popsat, co vidí na obrázku. Obrázek dobře znal, popisovali jsme ho jak spolu, tak ho opravdu poctivě trénovali doma s maminkou. Chlapeček bezradně seděl nad obrázkem a nemohl si vzpomnout na slovo ‚kolo‘. Maminka na něj nevěřícně koukala a vyzvala ho: ‚No*

- Skládá jednoduché puzzle, hraje si s plastelínou.
- Stříhá nůžkami.
- Dokáže otevřít dlaně postupně po jednom prstu.

V předškolním věku je velmi důležité dítě motivovat k činnostem rozvíjejícím jemnou motoriku. Úroveň jemné motoriky totiž ovlivňuje také úroveň grafomotoriky a následně pak i úroveň psaní.

Tipy na aktivity

Zapojte dítě do běžných denních činností – hnětení těsta, vykrajování, míchání, solení, odemykání/zamykání zámku, věšení prádla, motání klubíček, zapínání knoflíků, zapínání/rozepínání zipů, zavazování tkaniček atd. **Mezi další činnosti na podporu jemné motoriky patří:**

- **Nejrůznější vkládačky** – na trhu se dají sehnat s různou tematikou, z různých materiálů

- **Navlékání** – korálků, různých tvarů apod.

Koupit se dá spousta zajímavých hraček na rozvoj jemné motoriky. Nemusíte ale utrácet velké peníze, abyste rozvoj této oblasti podpořili. Vymyslet se dá i spousta aktivit s využitím věcí, které máte běžně doma:

■ **Zasouvání brček/plyšových drátků do cedníku/struhadla**

■ **Vkládání drobných předmětů** (např. korálky, pom pom kuličky, hrách, fazole, apod.) do PET lahví, nejrůznějších krabiček, formiček na led, formy na pečení muffinů, plata od vajíček atd.

